СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 235. Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 10. жовтня, 1927. VOL. XXXV. No. 235. Jersey City, N. J., Monday, October 10. 1927. THREE CENTS.

ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ ЗАКЛИКАЄ ДО БОРОТЬБИ ПРОТИ СУДОВИХ ЗАБОРОН

АДВОКАТ ЮНІЇ ПОКАЗУЄ, ЩО СУДОВІ ЗАКАЗИ ПРОТИ СТРАЙКІВ МНОЖАТЬСЯ.

ЛОС АНДЖЕЛЕС, 7. жовтня. — На нинішній сесії річної конвенції Американської Федерації Праці виступав з довшою промовою Говп Томпсон з Шікаго, адвокат федерації, та представляв конвенції, що Федерація Праці повинна повести найголовнійшу кампанію проти судових заборон.

Бесідник показував на статистичних даних, як послідними часами множилися судові заборони проти страйків та яку шкоду вони робили робітникам у їх боротьбі за поправу долі. На його думку, американські судді пруть тепер до того, щоби американські закони заборонили зовсім страйк як средство боротьби. Коли робітництво не піднесе боротьби проти такого надужиття судів для клясових інтересів капіталістів, то скоро страйк стане справді беззаконним.

Кромі сього питання конвенція розглядала нині ще справу обезпечення робітників. Справу реферував Медрил, віцепрезидент підприємства Юніон Іншуренс Ко.

Спенсер Милер, секретар робітничого освітного бюра, говорив про потребу боротьби проти компанійних юній.

МЕКСИКАНСЬКИЙ УРЯД ДАЛІ РАЗСТРІЛЮЄ ПОВСТАНЦІВ.

СМЕРТЬ БРАТА КОЛИШНЬОГО ДИКТАТОРА ГУЕРТИ.

МЕКСИКО, 7. жовтня. — Мексиканський федеральний уряд веде далі завзяту кампанію проти всяких революційних рухів, винищуючи безпощадно всіх, що замісць вживати свого права голосовання, збирається вживати оружа. Нині знова розстріляно кількох провідників, що в Мексику звичайно називають себе ґенералами.

Між убитими сьогодня противниками уряду Каеса є ґенерал Альфонсо де ля Гуерта, брат славного колись провінціяльного президента Адольфа Гуерти, що колись вів у Мексику повстаннє проти президентури Обреґона. Смерть Альфонса Гуерти ще не вияснена як слід; одні кажуть, що його спіймали федеральні війська з оружем у руці та розстріляли, а другі доносять, що як його [illegible] пали федеральні війська, він почав стріляти до жовнірів, але згинув від їх куль.

Тіло Гуерти спроваджено до Ноґалес, у стейті Сонорі, та виставлено на публичний вид з написю: Ось ще один ґенерал бунтарів.

СУДДЯ НЕВДОВОЛЕНИЙ З ЛАВИ СУДДІВ ЗА ЇХ ПОБЛАЖЛИВІСТЬ.

ДАЄ ДОГАНУ ПРИСЯЖНИМ, ЩО НЕ ЗАСУДИЛИ ВБИЙНИКА ПОЛІСМЕНА НА СМЕРТЬ.

НЮ ЙОРК, 7. жовтня. — Коли лава присяжних суддів місцевого стейтового суду предложила судді своє ореченнє в справі вини Бенджемина Рейдера, 18-літного вбийника полісмена Мейера, що погиб на бруклинському цвинтари даючи допомогу двом нападеним розбишаками жінкам, і коли суддя побачив, що присяжні признали підсудимого винуватим вбийства другого степеня, суддя став остро дорікати присяжним суддям, що вони не засудили обжалованого винуватим вбийства першого степеня, за яке належиться кара смерти.

Обжалований дістане тепер кару досмертної вязниці. Він має ще відповідати за рабунок. Вирвавшися від кари смерти, він уже признався судови до рабунку.

ЗАВАЛИЛАСЯ ФАБРИКА ПАПЕРУ.

6 РОБІТНИКІВ ЗГИНУЛО ПІД РУЇНАМИ.

ЕДЕЛТОН, Висконсин, 7. жовтня. — В одній з будинків фабрики паперу підприємства Кимберлі-Кларк над рікою Факс у Кимберлі завалилися дві стіни й дві повали, похороняючи під своїми руїнами працюючих там робітників.

Досі добуто зпід руїни 26 покалічених робітників та відставлено до шпиталя. Між ними найшлося 6 робітників уже неживих. Ратункові відділи далі перешукують румовища та шукають за жертвами небувалої катастрофи. Довкола фабрики стоять тисячі жінок і дітий робітників, вижидаючи вісток про долю своїх батьків і мужів.

Через заваленнє фабрики треба буде перервати роботу; через те коло 900 робітників опиниться без роботи.

ШУКАЮТЬ МАЄТКУ РОЗСТРІЛЯНОГО ШПИГА.

НЮ ЙОРК, 7. жовтня. — До нюйорського стейтового суду внесено позов а спадок Больо Паші, якого в 1918 році розстріляли французькі війська за шпиґунство в користь Німеччини. Позов подала його вдова, яка каже, що Больо Паша лишив в Америці маєток вартости яких 4,000 долярів, які по слушности належаться вдові й дітям Больо Паші.

Публичний адміністратор противиться сьому позвови на тій основі, що вдова по шпигу находиться поза ґраницями Америки.

У ГОЛЯНДІЇ Є ЛИЩЕ 1978 ВІТРЯКІВ.

АМСТЕРДАМ, Голяндія, 6. жовтня. — Звісні голяндські вітряки, що були характеристичною прикметою голяндського краєвиду, зникнуть небаром з лиця землі.

Зі звіту Т-ва Охорони Вітряків показується, що з 3,604 вітряків у 1923 році полишилось тепер лише 1978. Давні вітряки заступають тепер електричні фармерські машини.

Р. МЕК ДОНЕЛД ОСТЕРІГАЄ СОВІТСЬКИЙ СОЮЗ.

ЛОНДОН, 6. жовтня. — На зїзді Робітничої Партії, що відбувся у Блекпул, бувший робітничий премієр Мек Донелд заявив, що він не є противний резолюції, взиваючій до відновлення взаємин з Совітським Союзом. Заки однак совітське правительство не зірве з Третим Інтернаціоналом і не докаже, що воно зріклося викликати світову революцію, радив Мек Донелд бути дуже осторожним і підприняти усі міри осторожности проти совітських аґітаторів. Після його гадки признання Совітського Союза є неможливе, як довго він буде заниматися аґітацією за викликанием світової революції.

РОСІЙСЬКІ РОБІТНИКИ ПРОПИВАЮТЬ 20 ВІДСОТКІВ ЗАРОБІТКІВ.

МОСКВА, 6. жовтня. — „Рабочая Ґазета" доносить, що робітники у Людиновській фабриці, брянської ґубернії, пропивають щоденно 55,000 рублів з загального свого зарібку, що виносить 250,255,000 рублів.

КАЖУТЬ, ЩО БОЛГАРСЬКИЙ КОРОЛЬ СВАТАЄТЬСЯ ДО ДОЧКИ ІТАЛІЙСЬКОГО КОРОЛЯ.

РИМ, 6. жовтня. — Приїхав тут болгарський король Борис. Се є перша поїздка пануючого держави, що була у союзі з Німеччиною, по аліянтських краях. Часописи доносять, що король Борис хоче свататься з третою дочкою італійського короля. З тої нагоди висказують своє здивовання сербські ґазети через те, що Італія кумається з бувшим своїм противником і є ворожо настроєна до свого бувшого союзника Югославії.

НАПЛИВ ІМІҐРАНТІВ ДО КАНАДИ.

Пересічно три тисячі іміґрантів напливає до Канади кожного тижня. Від початку теперішнього фіскального року т. є від 1. квітня, прибуло до Канади звиж 47,000 іміґрантів. Се є близько 20,000 більше, чим у тім самім часі минувшого року. З іміґрантів звиж 20,000 задержалося в Онтеріо, прочі доїхали до Манітоби. Між іміґрантами є розмірно мало людей з Великої Британії. Доси приїхало 9,237 Скотляндців, 1,152 Велшів і 16,167 Англійців. Минувшого року між іміґрантами було стільки Британців, що людей з инших держав.

ГРОШЕВІ СКЛАДКИ ДЛЯ ВДІВ ПО НЕНЖЕССЕРІ И КОЛІ.

ПАРИЖ, 66. жовтня. — До сеї пори зібрано у Злучених Державах для вдів по летунах Ненжессері й Колі 2,250,000 франків. Усіх грошей у Европі й Америці думають зібрати для них 30 міліонів франків.

СКАРГИ УКРАЇНСЬКИХ МЕНШОСТЕЙ У ЖЕНЕВІ.

Майже всі берлінські ґазети принесли вістку отакого змісту: Тут прибули українські делеґати, щоби передати предсідникови конференції Союзу Народів підписаний предсідником Української Національної Ради, Петрушевичем, меморіял де між іншими зазначується, що вісім міл. Українців проти їх волі і проти самоозначення права народів, віддано під жорстоке панованя Польщі, Румунії і Чехословаччини. Названі держави ведуть супроти Українців теризуючу політику, з ціллю винародовлення його. Постанови відносно договору з меншостями нехтуються цими державами. Меморіял жадає поновно переглянення постанов, в наслідок котрих українські землі віддані проти волі народа під панування Польщі і Румунії та Ч. С. Р. Дальше жадається в меморіялі, щоби конференція пригадала Чехословаччині на Сен-Жерменсський договір, котрим є забезпечена автономія Закарпатським Українцям, як рівнож проситься конференцію вплинути на названі держави, щоби вони додержували постанов відносно договору меншостей.

Цього рода нотатку з Женеви принесли на перцій чоловій стороні Берлінер Таґеблят, Германія, Дейтше Таґесцайтунг, Роте Фане, та много других дневників, що нині інтересуються особливо українськими питанням у Польщі та Румунії.

СЛОВНИК „БЕЗСМЕРТНИХ".

Париська преса повідомляє, що французька Академія нарешті рішила пустити в світ нове видання Енциклопедичного словника франц. мови. Останнє видення вийшло в 1877 р. Отже „безсмертні" потрібували аж 50 літ праці, щоби дійти ледви до половини словника, бо нове видання скінчиться всього на букві М. Люди, що працюють для вічности, не відчувають, що час зміняє навіть те, що вони творять.

ПОДВІЙНЕ ЖИТТЯ.

У Фльоренції здемаскували цими днями випадково одну стару жебрачку, яку легко переїхало авто. Її знало від літ усе місто. Місцеві та чужинці милосердились над її лахміттям, а прохожі найчастіще кидали їй на відчіпне гріш, щоби не глядіти на її страшне око. Щож виявилось? Була це переодягнена гарна молода жінка, що весь зароблений гріш розтрачувала ночами по ресторанах у найкращім товаристві. Сучасні засоби заробітку є справді незбагнені!

ЖІНКА НА ЧОЛІ ШАЙКИ КОНЕКРАДІВ.

У Галичині в Сокільниках придержав поліцай незнану жінку, щоби вилеґітимувалася. Вона сказала, що називається Марія Мелян і їде з Голового до Щирця продавати 5 гусей. На запит, чому не продала в Раві Руській, відповіла, що в Щирці дістане більше. Це виглядало поліцаєві підозрілим, тому арештував жінку і відставив її до слідчого уряду у Львові. Тут арештована зізнала, що називається Марія Клим, а коні вкрала господареві Костеві Кістякові й Іванові Мелянові в Головім. Коні хотіла продати Жидам у Щирці. Тому, що в околиці Голового грасують конекради, є підозріння, що Климова стоїть на чолі організованої шайки, яка є в порозумінні з жид. торговцями коней у Щирці.

БІДА БЕЗ ДІТЕЙ.

Жило собі на Словаччині молоде супруже. Роки минали, а дітей не було. Зачалася незгода між жінкою а мужем, бо цей конче хотів бути батьком. Щоби лиху якось зарадити, купила жінка в одної служниці немовлятко, а щоби чоловіка переконати, що то її власна дитина, удавала, в мешканню повитухи, родини. Та якось муж таки спостеріг підступ, вніс подання о розвід, а жінку пізвав до суду за обман. Бідна жінка стратила чоловіка, та за те дуже полюбила прибрану за свою дитину.

ВОВКИ.

Вовки показилися в стрийськім і долинськім повіті. Оноді в ночи напали вовки в селі Жулині на коні Прокопа Ількова і Анни Гречин і заїли кільканайцять штук. На другу ніч в селі Братківцях заїли корову Гриця Міся.

РАДЯНСЬКИЙ СОЮЗ НА СВІТОВІМ КОНГРЕСІ ПРЕСИ.

Радянський Союз бере також участь на світовім конгресі фахової преси в Берліні. Українці (С. Р. С. Р.) висилають рівнож одного делеґата. Дотепер зголосилося 25 ріжних держав на конгрес. Конгрес відбувався між 26. a 30. 9. На порядку дня були важні питання, а іменно міждержавна журналістична співпраця та авторське право.

СУДЯТЬ КОМУНІСТІВ.

Когож нині не судять як не комуністів. Знова 4. 10. приходить на порядок дня великий комуністичний процес в Ляйпціґу. Будуть судити комуністичних послів Німеччини, Фриліха, Еґерта, Кине, Реммеле, Ліндауа, Пфайфера, Шміда, Штикера та ранійшого посла Шумана. Нещастя для німецьких суддів, бо не знають, що почати з тими людьми. Вониж як посли є іммунальні, а тут треба судити, бож вони зраджують републику. Як судді вийдуть з цього положення, покажуть нам найблищі дні.

ЖІНКА ПЕРЕПЛИЛА АНГЛІЙСЬКИЙ КАНАЛ

ПАННА ҐЛІЦ, ПЕРЕПЛИВШИ ПО 15 ГОДИНАХ КАНАЛ, УПАЛА БЕЗ ПАМЯТИ НА АНГЛІЙСЬКІМ БЕРЕЗІ.

ЛОНДОН, 7. жовтня. — Панна Ґліц, 26-літна англійська тайлістка, переплила по 15 годинах Англійський канал. Виплила вона з рогу Ґріс Нец у Франції о 2.33 год. рано, а 6.10 приплила до англійського берега, між Савт Форленд і заливом Ст. Марґарет.

Вийшовши на берег упала вона без памяти в руки свого учителя пливання (трейнера), сказавши: „Дякувати Богови, я притомна".

Панна Ґліц є 12 особою а третьою жінкою, що переплила Англійський канал. Є вона першою Англійкою, що переплила сей канал. Передтим зробила вона сім неудачних спроб переплисти канал і доперва за осьмим разом її спроба увінчалася повним успіхом.

БІЛГОРОД ГРОЗИТЬ СОФІЇ.

ГРОЗА ЗІРВАННЯ ДИПЛЬОМАТИЧНИХ ВЗАЄМИН МІЖ ЮГОСЛАВІЄЮ И БОЛГАРІЄЮ.

БІЛГОРОД, Югославія, 7. жовтня. — Югославянський посол у Софії повідомив болгарське правительство, що коли воно не підприйме відповідних мір, щоби порозганяти банди македонських повстанців, то Югославія зірве дипльоматичні зносини з Болгарією й відкличе свого посла з Софії. Ся погроза Югославії є наслідком вбиття ґенерала Ковачевича, яке має бути ділом болгарських комітаджі, або нереґулярних війск.

Югославянське правительство замкнуло сербсько-болгарсько-македонську границю, обставивши її війском і жандармами, які здержали усю комунікацію, з винятком переходу у Македонію. Публична опінія у Югославії домагається, щоби правительство зажадало від Болгарії видачі болгарського ґенерала Протогогерова, що має бути провідником македонських повстанців.

БРИТІЙСЬКА РОБІТНИЧА ПАРТІЯ ПРОТИ СОВІТІВ.

ГОЛОСУЄ ПРОТИ РЕЗОЛЮЦІЇ ЗА РОЗПОЧАТТЯМ ПЕРЕГОВОРІВ З СОВІТСЬКИМ СОЮЗОМ.

БЛЕКПУЛ, Англія, 7. жовтня. — Британська робітнича партія повалила на відбуваючійся тут конвенції резолюцію Независимої Партії, яка домагалася розпочаття нових переговорів з Совітським Союзом. Проти резолюції голосувало 1,851,000, а за резолюцією 1,071,000 присутних.

Поставлену резолюцію відкинуто по промові К. Т. Кремпа, що говорив від екзекутивного комітету Робітничої Партії. Кремп домагався відкинення резолюції з причини непримиримого становища, яке занимає Комуністичний Інтернаціонал. Для попертя своїх тверджень прочитав він виїмки з недавних промов Зіновева-Апфельбавма.

ЮНКЕРСА АЕРОПЛЯН ЗАДЕРЖАВСЯ ПО ПРИЧИНІ ГУСТОЇ МРАКИ

ПРИ СПРИЯТЛИВІЙ ПОГОДІ ПОЛЕТИТЬ ДО НОВОЇ ФУНЛЯНДІЇ АБО БЕРМУДИ.

ЛІСБОНА, 7. жовтня. — Літак Юнкерса Д. 1230 задержався Лісбоні, столиці Портуґалії, з причини густої мраки, що не сприяє летови до островів Азорів.

Хоч німецькі авіятори мають намір летіти через Азори до Арбор Ґрейс, у Новій Фунляндії, не є виключеною справою, що полетять впрост до Бермуди, як-що буде сприятлива погода.

ІТАЛІЙСЬКИЙ ПОСОЛ ЗГИНУВ В НАСЛІДОК ВОЗДУШНОЇ КАТАСТРОФИ.

РИМ, 7. жовтня. — Роберто Форні, посол до італійського парляменту, втратив життя в наслідок упадку літака в часі лету недалеко Риму.

Премієр Мусоліні вислав кондоленційну телеграму до родини згинувшого трагічно посла у Павії, у якій каже, що посол Форні „приніс своє життя у жертві за правдивий фашистський ідеал".

НАГРОБНІ ПАМЯТНИКИ КОШТОВНІ В ОДЕСІ.

ОДЕСА, Україна, 7. жовтня. — Совітські муніципальні власти в Одесі наложили великі оплати за право ставлення нагробних памятників на цвинтарях. Сі оплати викликали численні протести, так зі сторони непманів як і пролетарських кляс. Непрацюючі кляси, себ-то непмани, мусять платити за се право 150 рублів, ремісники 100 рублів, а робітники й слуги 50 рублів.

ПИЯК, ЩО ВИПИВ ГОРІВКУ, ЕКСПЛЬОДУВАВ.

ВАРШАВА, 7. жовтня. — Оповідання про те, що віддих пияка може запалитися, коли зіткнеться з огнем, показалися правдивими. Доказує се подія, що сталася у Лодзі.

Оден чоловік, що звався Стобб, випивши певну скількість горівки, хотів загасити сірник, яким запалив папірос.

Коли огонь з сірника зіткнувся з його віддихом, бухнула поломінь з його рота й він упав без памяти та небаром помер.

Лікарські оглядини мерця виказали, що його рот, горло й кормовий провід згоріли на вугле.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗБЛИЖАЄТЬСЯ КОНҐРЕС ОБЄДНАННЯ

Минуло три роки від часу послідного конґресу Обєднання і приходить пора обрахунку трилітної діяльности цеї загальної американсько-української інституції. Четвертий Конґрес, що буде радити в Филаделфії дня 26 жовтня, перейде всю ту діяльність і дасть вказівки що до дальшої праці. Про те все довідається одначе загал зі звітів, які будуть проголошені в пресі. Ми знова порушимо тепер иншу справу.

Без сумніву Обєднанне здобуло собі вже між американськими Українцями право горожанства. А здобуло собі його серед надзвичайно неприятливих обставин. Бо від самого початку його істнування висувано проти нього всілякі закиди і підозріння, які могли легко вбити ту інституцію в самім зародку. І тільки витревалости, завзяттю та ідейности піонірів Обєднання треба завдячувати це, що та інституція встоялася. Бо пробували її розбити не тільки політичні вороги, але й ті, що зачисляють себе до націоналістичного табору. Ще свіжа перед нами кампанія, яку поведено проти Обєднання з приводу проголошення Обєднанням пошанування десятиліття смерти Франка. Відома нам всім й та боротьба, яку повели проти Обєднання сторонники гетьманської „Січи" за те, що Обєднанне не хотіло змінити своєї політичної плятформи та перейти на гетьманську. А про виступи „оборонців" чи большевиків вже й не згадуємо.

А прецінь мимо цего всего Обєднанне не тільки не розбилося, але навпаки скріпилося і зросло. А причина тому тільки та, що вся акція проти Обєднання позбавлена стійних аргументів. Десятки тисяч зібраних і висланих за послідні три роки жертв стали самі собою живим доказом того, як хосенною є ця організація. Колиж знова тепер мимо цего всего висуває хтось якісь закиди проти Обєднання чи може має якийсь инший, кращий спосіб переведення консолідації американських Українців і кращий спосіб збирання жертв, хай виступить з ними отверто тепер перед Конґресом, а ще краще хай буде вибраний делегатом на Конґрес і хай там предложить свої пляни. Якраз тепер пора на таку роботу. Якраз тепер критикуймо і реорґанізуймо, бо якраз тепер є відповідна до цего нагода. Тепер є нагода усунути старих урядників, а вибрати нових. Тепер можна заясніти з новими плянами, а якщо вони будуть добрі, Конґрес їх певно не відкине, бо на Конґрес прийдуть делегати з ріжних місцевостей, з ріжних товариств. Не буде це зїзд якогось гуртка чи може якоїсь кліки, а зїзд представників найкращого елементу. Того, який носить на своїх плечах весь тягар праці над духовим і ідейним відродженнем американських Українців. А такі люде вирішать по своїм найкращім розумінню.

СТРАШНА ЯЗВА

Людська натура така, що коли вона звикне робити щось зле, то згодом починає зовсім забувати, що це зле, а навпаки рахувати його необхідною конечністю, або звичайним ділом, над яким не треба задумуватися.

До такого щоденного зла, що чорною плямою оповило життя наших людий, на перше місце треба поставити звичку добре випити. Багато наших людий любить добре випити при кожній нагоді й без нагоди. Пють все, що тільки попаде їм під руки: ріжні самогони (муншайни), денатурований спірт, алкоголь (часто отруйний) і т. д. Не дивлячись на те, що в Америці правительство веде боротьбу з пиятикою, люди призвичаюються тепер ще більше пити, ніж як це було до заборони. Звичайно й наші люди тут не відстають від инших. В инших культурних справах ми плетемося в хвості других народів, але в пиятиці займаємо почесне місце.

Коли не вдається де дістати чогось кріпкого випити, то заводять собі люди ріжні самогонні заводи. Затрачають багато часу, грошей та праці на ріжні опяняючі варева.

І нема в нас жадного приняття гостей, чи якого родинного свята ,чи звичайної забави родинної, або громадської, або товариської, щоби учасники добре не попились. Хто їде до Народного Дому, чи иншої галі на забаву, той тягне з собою фляшку самогону. Також пікніки наших товариств перетворилися в зборища для пиятики. Кожний, що добре випив, на другий день замісць того, щоби відпочивши стати свіжим до праці, прокидається на ранок або зовсім хворим, що до роботи не може йти, або їде на роботу розбитим, змученим, з тяжкою головою. Якаж то втіха з того, що вчора він був пяний?

Не звертають наші люди уваги на те, що пиятика приносить велику матеріяльну шкоду й тяжко запрацьований гріш витрачається на отруєння самого себе. Мало обходить тих, що люблять добре випити, те, що перебуваючи серед товариства пяними, вони тим понижують себе. Такі люди тратять повагу й пошану в товаристві. А з яким огидженням ставляться до них чужі люди, про це й говорити немає чого. Ми певні, що колиб хто протверезившись побачив себе на фільмі кінематоґрафа пяним та почув записану на ґрамофоні свою розмову, то великий відсоток людий відразу викурувавбися від пиятики.

Та ще більшу шкоду звичка добре випити приносить здоровлю людини. Тисячі хоріб зявляються, або як прямий наслідок пиятики, або завдяки тому, що людський орґанізм, затроєний алкоголем, так ослаб, що легко чіпляються його ріжні хвороби. Або знова сама легка хвороба в того, що пє, переходить в найтяжчу а часто в смертельну хворобу. Особливо багато з тих суроґатів, що тепер пють наші люди, є надзвичайно шкідливими для людського орґанізму. Тепер так багато випадків смертей від алькоголю, так багато сліпоти та божевільства. Кожна людина, що напивається, мусить памятати завжди, що чарка таїть в собі отрую, яка може й не принести смерти відразу, але поволі так знівечить орґанізм людини, що краща смерть ніж довгі страждання.

Це для того, хто пє. Але чи задумався хтонебудь, що кожна, випита ним чарка є страшна отруя для його дітей? Коли родиться богато дітей-ідіотів, слабо розвинених, придуркуватих і т. д., то це в наслідок пиятики (алькоголізму) їх батьків. От останніми днями в Ню Йорку трапився випадок, коли мати отруїла шіснацятилітнього свого сина й себе саму, не маючи сили знести того, що її син недорозвитий (ідіот). Може саме зайва чарка батька чи матері привела матір та сина до такої страшної траґедії.

Крім впливу алкоголізму батьків на психічне життя своїх дітей, не меньше також неґативним є рівнож вплив і на фізичне здоровля. Нахил дитини до сухіт буває часто як наслідок пиятики батьків. Страшна падуча хвороба (чорна хвороба), а також „танець святого Віта", що перекручує й корчить людину так, що жах на неї дивитися, теж в більшости є наслідком пиятики батьків.

Ми не станемо тут ширше спинятися над тим, яку страшну шкоду людство взагалі, а нашій нації та імігрантам в Америці зокрема, приносить пиятика. Про це вже було багато писано й сказано. Ми хочемо лише нагадати нашим людям, що про це страшне зло не треба забувати, а з ним треба боротися всіма засобами. Пиятика не лише страшна сама по собі, а ще більше страшна від тих наслідків, які повстають від неї. Якби кожен, що любить добре випити, підрахував за рік, скільки він витратив на пиятику, на троєнне свого орґанізму та своїх дітей, то ми певні, що не один жахнувбися від розмірів цих коштів. Разом з тим не зашкодилоб порівняти, скільки витратив він на поліпшення свого власного життя, життя своїх дітей та скільки дав на допомогу рідному краєві, рідному народові, чи своїй рідні в старому краю. Ми певні, що не один згорить від сорому, дізнавшись правди.

Иноді буває, що на забаві зберуть люде якусь пожертву на народні цілі. Це добре, але колиб до цього додати ще ті гроші, що вони пропили на цій забаві, то напевно той дар не то що подвоївсяб, а впятеривсяб. Можна забавлятися й без випивки. Найбільше чести заслужилаб та людина, що, збираючи жертву на яку небудь ціль, до неї додалаб і ту кількість грошей, що малаб витратити на купівлю трунків підчас забави. Бож можна бавитися і без пиятики, особливо тепер, коли навіть за добрі гроші не можна дістати дійсного напитку, а тільки звичайну трутку.

Сонце йде
І за собою день веде.
І вже тії хребетносилі,
Уже ворушаться царі...
І буде правда на землі!...

Т. Шевченко.

„Не хочу я лиха, а добра братам і руській землі".
„Що вмієте доброго, того не забувайте,
Чого не вмієте, того вчіться".

(„Руська Правда").

ЧЕТВЕРТИЙ КОНҐРЕС ОБЄДНАННЯ

На підставі § 20 статута Обєднання і ухвали Екзекутиви з дня 3. серпня б. р., подається до загального відома, що ЧЕТВЕРТИЙ КОНҐРЕС ОБЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ОРҐАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ відбудеться дня 26. ЖОВТНЯ 1927 р. в Филаделфії, Па., в галі Американсько-Українських Горожан при Норт Френклин ст., ч. 847. Конґрес начнеться точно о год. 9-тій рано і буде тревати оден день.

ПРОҐРАМА КОНҐРЕСУ:

1) **Отворенне Конґресу.**
2) **Звіт уступаючого Уряду.**
3) **Дискусія.**
4) **Реорґанізація Обєднання і зміна статута.**
5) **Реферати:**
   а) **Плян реорґанізації нашої школи в Америці.**
   б) **Практичні завдання української іміґрації в Америці.**
   в) **Приміненння українського іміґранта до америк.** життя.
   г) **Автократія чи демократія.**
6) **Ухваленне резолюцій.**
7) **Уділенне абсолюторії уступаючому Урядови.**
8) **Вибір нового Уряду.**
9) **Внесення і запити.**

Статут Обєднання підписали: Український Народний Союз, **Провидінне, Народна Поміч, Згода Брацтв, Січова Орґанізація (давня, негетьманська), Ліґа Горожан, Ліґа Ветеранів та декілька менших самостійних товариств. Всі відділи** згаданих **орґанізацій, о скільки складали, або зложать жертви** на **визвольну боротьбу в виді народного податку, або з** виразним **зазначенням на певну ціль в краю, як на Рідну Школу,** інвалідів, **боєву акцію і т. п., мають право вислати делеґата** на **Конґрес.**

Кождий делеґат мусить виказатися повновластю свого **Товариства.**

ЗА ОБЄДНАННЄ УКРАЇНСЬКИХ ОРҐАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ:
Семен Ядловський, заст. предс.; **Др. Лука Мишуга,** секретар.

ОСНОВНІ ПРОБЛЄМИ УКРАЇНСЬКОЇ ІМІҐРАЦІЇ В АМЕРИЦІ

написав др. Олександер Сушко.

У привіт братам-делеґатам на цьогорічний зїзд „Обєднання", що радитимуть раду над кращим завтра американських Українців.

I.

Зїзди і наради якихнебудь українських груп і організацій в Америці це виїмково цінні й важливі моменти у нашому збірному громадському життю. Двох думок в цьому не може бути. Мусимо згодитися отже і в цьому, що і цьогорічний зїзд „Обєднання" та наради переведені на цьому зїзді стануть теж немаловажним причинком до зросту нашого національного біляису на далекій чужині, та причиняться чимало до прояснення не одної темної прогалини у нашому, далеко ще не впорядкованому, еміґрантському життю.

Усі ми, що беремо яку таку живішу участь у нашому громадському життю-буттю в Америці, знаємо дуже добре, яке безмежне море **праці,** важкої, завзятої, витревалої, непереривної та систематичної **громадської праці** — перед нами! Звідкіля набрати нам до неї розумних, щирих та совісних робітників? Як повести її розумно, пляново, систематично та доцільно, аби кожна почата нами акція увінчалася остаточно як найкращими успіхами? Кудою ми котимося, яка жде нас будуччина? Чи розплинемося ми тут, у велилюдному та многоязичному морю американського суспільства — „сліду не кинувши" після себе ніякого, чи може — навчимося та зуміємо перейняти від нового середовища усе те, що є в ньому цінного та вартісного, та все таки заховаємо — як говорив колись чудово ґеніяльний Мацціні — **„лице і душу нашу власну"...?**

Хто може сказати, вгадати?...

Шумне, бурхливе та так інтересне американське життя! Воно чудувало мене та манило до себе у веселих та соняшних днях моєї молодости, воно не менше цікавить мене і нині, коли то, як сказав прегарно покійний мій великий учитель, Іван Франко, — „в низ котиться мій віз", й я незамітно ближаюся до старости...

У моїй бібліотеці — сотні і тисячі книг. Чимало, дуже чимало з них — книги по історії світа, етнольоґії, соціольоґії... Поринаю в них до дна, зачитуюся до пізної ночі... Яка жде будуччина мій рідний край, мій рідний нарід, кудою котиться Европа, увесь сучасний світ? Яка будуччина жде Радянський Союз? Чим, чиєю побідою закінчиться цей ґрандіозний бій, який саме тепер, на наших таки очах, іде, а може й рішається, між старим світом, а новою, стихійно могутньою, молодецькою силою новітніх кличів? Кудою котяться могучі, премогучі Зєдинені Державы, яких засіки розриваються під напором казочно великих мас золота? Яка майбутність розкривається тут і перед нами, з усіми нашими **власними** важливими проблемами як: організація рідної школи, секуляризація нашого збірного громадського життя, координація наших суспільно-національних сил, боротьба з останками ляцько-шляхоцького ярма, у яке запрягла була нас небіжка Австрія, а з якого так важко визволитись нам навіть тут, на „вільній землі Вашингтона" (боротьба з рутенством і конкордатниками), — і т. д., і т. д. Усе те — проблеми так великі і важливі, що перед ними не може втечи нині ніхто, хто яко-тако цікавиться сучасними, многоважними й калейдоскопово змінливими проявами людського життя.

На жаль — невпинна, жахлива та безпощадна „боротьба за істнування", той гук, шум та кипучий вир бурхливого американського життя, й та важка щоденна праця за здобуття „золотого доляра", чи там — простими словами — та завзята та крівава боротьба за здобуття куска хліба для себе і своїх найдорощих — притуплює чимало нашу чуйність і наш обсерваційний зір. Усе те відриває однаково мене і Вас, **одиницю й загал,** т. є. громаду, від глибшої та основнішої застанови і призадуми над усім тим, що стоїть вище — і понад „золотим доляром", і понад самою **одиницею,** т. є. **над ідейними цінностями людського буття,** чи там сказати ще простіщими словами: **над цілями, до яких усі ми як члені одної великої національної сімї стремимо, над нашою збірною будуччиною.** Тому то й тричі щаслив той у нас, якому доля дозволяє серед усього того пекла американської метушні найти хвилину вільного часу, й відійти на бік у затишше, та здалека від шуму і гуку усіх і вся приголомшуючої американської буденщини — **„війти в себе"** та призадуматись у „преісподная" свойого „я" — з сумлінністю та чистотою і щирістю думки такою, на яку одиниця у таких виїмкових хвилях лишень може здобутися, над цим: **кудою ішов я і ішли усі ми досі, й кудою мушу піти я і повинні піти усі ми в будуччині?**

Одиниця переживає того рода безцінні моменти у свойому життю в часі принагідної або й плянової контемпляції (роздумування) — у своїй приватній робітні, або підчас відпочинку на лоні матери-природи; **загал** переживає того рода благословенні хвилини — звичайно — підчас своїх більших або менших зїздів, нарад та усякого рода національних, а там і клясових свят.

Немає слів, аби описати значіння, вагу та усю безцінну вартість такого рода чистих, благородних та не затроєних їдлю людських пристрастей розважань. Бо щож краще як не вони будять в чарівний просто спосіб, скріпляють та ублагороднюють **наше і індівідуальне і наше збірне громадське „я"?**

Так! Вони **будять** нас з просоння і отупіння, бо невгомонна та одноманітна буденщина праця прибиває та приголомшує до землі нас усіх. Вони **скріплюють** нас, бо важка та безсердечно виснажуюча праця по американських шапах вичерпує та ослаблює фізично і морально. Вони **ублагороднюють** нас, бо страшна та безпощадна боротьба і люті та братовбійчі перегони за істнуванне, прибивають усі благородні, людські почування, виплекують бурян самолюбства та жадобу наживи коштом свойого ближнього, й заслонюють перед нашими очима **правічне світло правди, краси, справедливости, людськости та мудрости.**

Тому то й тричі щаслива одиниця, що має стромогу і здібність переживати в рядигоди того рода „внутрішню сповідь", та тричі і ще більше щаслива і ця громада чи там нація, яка теж находить способи і нагоди до подібних збірних „внутрішних обрахунків своєї збірної совісти". Бож не улягає ніякому сумнівови, що загал теж, подібно як і одиниця, дається пірвати таксамо **легко збірним** пристрастям, й може так само легко як і одиниця зійти на манівці самолюбства та збірного самообману, а там нераз і неминучого самогубства. Щасливе отже теє людське суспільство, яке у свойому поході до кращого завтра уміє відріжнити **шлях світла і правди** від **шляху тьми і нікчемности, шлях життя** від **шляху смерти** та уміє розібратись у виборі таких або инших добрих або злих **цілей** і **середників.** Щасливі, — бо від усего того залежить така або инша **будучність** цего суспільства, від усего того залежить **добробут і щасте грядучих поколінь!**

А коли так, то спитаймо і ми себе нині **щиро та не лукаво:**

Якими шляхами блукали ми, американські Українці, досі, та якими шляхами думаємо ми іти дальше у нашому важкому, сирітському життю на далекій чужині? Яка доля жде у блищому і дальшому майбутньому наших дітей, які гороскопи належить нам ставити на будуче, та яка доля жде усю нашу півтораміліонову громаду на американській еміґрації?

Отже є питання, над якими усім нам годиться призадуматись та застановитись **іменно тепер** виїмково поважно, зріло та безпристрасно. А тепер тому, бо боюся, що „завтра буде вже запізно...

II.

Причини та перебіг нашої еміґрації слідили ми — і тут, в Америці, і там, у старому краю, лишень доривочно та принагідно. Ніякої наукової статистичної комісії, ані тимбільше інституції, для стеження природи та розмірів еміґраційного явища ми не створили були ніколи, а праці Докторів Одеськова, Бачинського і инших лишень стверджують наше сумнепресумне ділетантство у цьому напрямі. Не дивниця отже і в цьому, що і впливу та контролі над нашою **іміґрацією,** чи то до Канади, чи до Зєдинених Держав, чи до Бразилії і пр., ми теж не мали ніякої, та і не маємо по нинішний день. Усе, на що ми досі на цім полі спромоглися, були лишень акемічні добродійні еміґраційні стоваришення, в роді „Тов. св. Рафаїла", які одначе — на жаль — дуже часто перемінювалися з „добродійних" у славно-явно експльоатаційні. Гидкі та частогусто крайно нелюдські використування нещасливих переселенців своїми рідними таки аґентами-пявками, записалися крівавими слідами у памяти наших переселенців — однаково і в часах еміґраційної горячки перед великою війною, і в часах після великої війни, — головно у памяти тої нашої іміґрації, яку в останніх кількох літах викликали були канадійські власти. Колись, у слушний час, подробиці тієї непростимо злочинної експльоатації наших безталанних бігців із рідної та не нашої землі — нашими власними таки людьми-шакалями, виплинуть на верх, й наше суспільство довідається про речі, що на їх гомін покриється соромом усе наше національне обличче.

Инакше з американськими властями. Ті звернули свою увагу на імміґраційне питання доволі вчасно й згодом створили у себе живі та знаменито уладжені імміґраційно-статистичні комісії. До цих комісій покликали вони цілий штаб основно вишколених ad hoc урядовців й учених, й при їх помочи дали нам у руки цілий ряд прегарних та прецінних науково-статистичних книг та публікацій.

(Дальше буде).

Одна пара щурів видасть у протягу 5 літ 940,369,969,125 потомків. Одна пара щурів у протягу року може мати 870 молодих щурів.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

СПРАВЕДЛИВІЙ КРИТИЦІ ТРЕБА ПІДДАТИСЯ.

Читаючи „Голоси Читачів", бачу, що наша „Свобода", стає дійсно трибуною нашої північноамериканської іміграції у Злучених Державах. Поміщуючи ріжні гадки про ріжні справи, „Свобода" стає неначе зеркалом, у якім бачимо усі наші похибки й недостачі, а також і усе гарне й добре, що заслугує на похвалу. Пізнавши свої недостачі, зможемо тим лекше направити те зло, що подекуди вкоренилося серед нас. Пишучи собі щиро й отверто правду в очі, побачимо, де корінь нашого лиха і потрафимо його усунути. Коли і я часами забираю місце в „Свободі", то роблю це тому, що хотівби і я причинитися до висвітлення деяких недостач, що є ще між нами. Знаємо з життєвого досвіду, що дуже неприємно вирвати зіпсутий і болячий зуб, але лучше його вирвати, як терпіти біль, або заразити ще й другі зуби. Таксамо не конче то приємно піддаватися операції, однак, коли сього потреба, нема иншої ради, як послухати лікаря й зробити, що він каже, бо „мус" то великий пан і від нього нема відклику. Критики й дописувателі, що містять свої голоси у „Свободі" й справедливо та отверто критикують те, що бачать злого, се неначе ті доктори, що оглянули зуби або хоре тіло й радять їх вирвати. Коли не послухаємо справедливого осуду дописувачів „Свободи", то дамо найлучший доказ, що нам не ходить о те, щоби вкорінене зло усунути, але, що хочемо дальше те зло робити, або його толерувати між собою. Не треба бути зарозумілим й уперто держатися своїх помилок, бо з тим ніхто далеко не заїде.

Бо от погляньте на д-ра Назарука. Він, подібно як і деякі з нас, був упертий і зарозумілий, думав, що ніхто рівня йому, що понад нього нема розумнішого чоловіка. Він не хотів послухати справедливої критики й тому впав жертвою своєї гордости. Стратив не лише становище редактора, але мусів кидати й Америку, бо ніхто з тих, що розважно й справедливо думають, не хотів мати з ним до діла.

А тепер щодо наших бизнесменів. Коли я купував у них, то отверто казав їм, що добре, а в чого я невдоволений і що не повинно у них практикуватися, бо не принесе їм користи, але втрату. Коли оден бучер не хотів давати мені такого мяса, як я домагався, перестеріг я його, а коли се не помогло перестав я у нього купувати. Видко, що і з другими покупцями поступав він так як зі мною, бо небавом перестали купувати у нього люде й він мусів своє підприємство замкнути. І тому слушно пише гр. Безкоровайний, що кожний цент робітника є облитий кровавим його потом й тому не хоче він тратити його даремно й давати себе ошукувати. Гром. Ковальчик справедливо знова пише, що не добре поступає матір, яка не посварить дитини, що краде річи у шторі. Се не добре для шторника, але шкідливе й для самих родичів дитини, бо хто навчиться красти дрібнички, коли підросте, візьметься й до більших, аж вкінці опиниться там, де родичі як найменше бажалиби собі того.

Хвалю теж наших людей, що беруться до торговлі й бизнесу, бо тим підносять себе, бо лучше маються матеріяльно, і приносять честь свому народови, бо Америка бизнесовий край і тому тут найбільше числяться й дуже поважають тих, що занимаються бизнесом. З Сирійцями, хоч вони не великі числом, тут числяться, бо вони через торговлю стали богатими й впливовими. Думаю також, що наші бизнесмени не повинні забувати на потреби свого народу, бо це їх обовязок, не так як бизнесменів, але як Українців. Сам знаю одного бизнесмена у стейті Ню Йорк, що відступає даром свою салю на балі на народні цілі. Се правдивий інтелігентний бизнесмен, що завсіди помагає свому народови. Наші люде, ніби знаєш, що він дійсно свій не лише язиком, але й ділами, держаться супроти него засади: „Свій до свого" й є його сталими покупцями.

Кінчу словами: Пізнаймо всі свої хиби, не противмося справедливій критиці, користаймо з тої критики, а станемо лучшими, а тоді й лучше буде нам поводитися.

Н. Костів,
Озон Парк, Н. Й.

До Берліна приїзджає денно 176 тяґарових поїздів, а відїзджає 159, пересічно 80—100 осей. 60 поїздів принимає Берлін лише з панканувими та молочними, щоби їм позволяється візджати і до центра міста, коли тяґаровим поїздам є призначені окремі двірці, де вони сміють задержуватися. Таких двірців є в Берліні понад двайцять. Найбільш оживленим двірцем є Вустермарк. Денно принимає цей двірець понад 90 тягарових поїздів.

„Просвіта" — це найкращий вартовий народнього щастя.

260,000 МЕТРІВ ПОЦІЛУЇВ!

Більше як 260 тисяч метрів поцілуїв і ніжних обіймів сконфіскували минулого року японські фільмові цензори: викраяли з образів, які дозволили представляти в японських кінотеатрах такі сцени, бо для Японця нема нічого більше простого і побуджуючого, як цілунок на очах чужих людей. Отже на японських образах можна бачити, як герой якоїсь драми і його любка простягають уста одно одному, видно як лиця наближуються до себе взаїмно, але ніколи не можна побачити, щоби їх лиця так наблизилися, аби уста могли злучитися в поцілую — в тій „небезпечній хвилі наближаються до образу в тім місці цензорські ножиці і немилосерно розлучують залюблених у найприємнійшій хвилі. За один минулий рік японські цензори обрізали так 60,000 образів, яких загальна довжина виносила майже пять міліонів метрів. Треба признати, що цілунки в тих образах займали великий процент.

Встане Україна,
І розвіє тьму неволі,
Світ правди засвітить,
І помоляться на волі
Невольничі діти.

Т. Шевченко.

На передмістях Берліна є городи, власність дідичів, котрі вони винаймають бідному та середняцькому населенню. Біднійше населення управляє тут городовину, а богатше цвіти. В часі жнив цього року відбулося в-цих так званих „альтанкових кольоніях" (Лявбенкольоніен) не богато лише 6,000 свят з нагоди закінчення жнив, де особливо гуртовано дітей, котрі йшли походом вуличками городців, забавляючися взаїмно.

ДІТОЧІ ТЕАТРАЛЬНІ КНИЖКИ:

МАЛИЙ ТРАГІК (5 осіб)	10 ц.
СЛІДАМИ ТАРАСА (8 осіб)	10 „
РУСАЛКА ДНІСТРОВА (7 осіб)	10 „
РІЗДВО МАРУСІ (6 осіб)	10 „
КОЗАЦЬКІ ДІТИ (8 осіб)	10 „
ДІТОЧЕ СВЯТО (7 осіб)	10 „
ЗБИТОЧНИК (4 осіб)	10 „
ТАРАС ДИТИНА (10 осіб)	10 „
ІМЕНИНИ ВЛОДКА (8 осіб)	10 „
СОНЯШНИК (9 осіб)	10 „
КОНИК СТРИБУНЕЦЬ (5 осіб)	10 „
ПЕЧЕРИ (8 осіб)	10 „
ЛІСОВА КАЗКА (12 осіб)	10 „

Замовлення і гроші слати до:

„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

НАЙНОВІЙШІ ТЕАТРАЛЬНІ КНИЖКИ З КРАЮ.

ТАЇНА, трагедія у 5-ти діях (9 осіб), Дмитро Николишин	40 ц.
СОФІЯ ГАЛЕЧКО, песа з життя У. С. С. в трох діях (6 осіб), Микола Угрин-Безгрішний	30 ц.
ПОЦІЛУНОК ЮДИ, песа на чотири дії (5 осіб), С. Бела	50 ц.
МІЩАНИ, драма на 5 дій (28 осіб), Волод. Мартиневич	35 ц.
ГРІХИ МОЛОДОСТИ, пресесела комедія на 3, дії (12 осіб), Володимир Мартиневич	25 ц.
ДОСИДЖУВАЛА ПОСАГУ або ВЕСІЛЛЯ З ПОПРАВКАМИ, на 3 дії жарт зі співами і танцями (11 осіб), В. Мартиневич	20 ц.
ПОТЕРЧУК, песа зі співами і танцями з народного життя (7 осіб), В. Мартиневич	35 ц.

Замовлення разом з належитостю слати:

„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ПЕРСЬКА ГОСТИНА.

Один чужинний подорожний описує свої пригоди з мандрівки по країні льва і сонця, себто Персії. Між иншим описує він свою гостину в місті Кочані, в хорасанській провінції. Ця провінція межує із російським закаспійським краєм. Нині Кочан це бідне село, бо його знищив землетрус. Подорожника запросив до себе в гостину кочанський губернатор. На „стіл", або краще сказати на землю, поставили великі посудини з ріжними закусками: варені яйця, покраяні на четверо, сир (по перськи: „панір"), пражені мигдали, горішки, гранатові яблока, кішміш, виноград і — що чужинця найбільше дивувало у правовірних могамедан — фляшка правдивої російської горівки. Не тревало то довго, а перекуски зникли зі стола. До кімнати ввійшли два слуги, що волікли великий, білий обрус, а в ньому перський хліб „нан", подібний до паляниць пів метра довгих. Обрус розпрістерли на землі, а хліб порозкладали краєм скатерті, так щоби перед кождого прийшов кусок. У великих цинових посудинах принесли зупу, звану по перськи „аш". З посіканої баранини роблять кульочки й варять їх у воді, до якої додають трохи і перської зеленини (яка у нас не росте): шівід, есфанач, бардечігдаш і джафари. Коли зупа готова, додається квасного молока і малу цитрину, якої середину муситься викроїти, бо вона гірка. Служба відкрила накривки; по кімнаті розійшовся запах. Чужинець нетерпляче ждав аж принесуть тарілки і ложки. Але не дочекався, бо то річи для Перза зовсім зайві. Якже їсти цю юшку? Не було иншої ради як чекати, що робитимуть инші гості. Його сусід, товстий полковник із широкою жовтою стяжкою через рамя вирятував його з прикрого положення. Розломив паляницю, що лежала перед ним і вкинув її до юшки. Чужинець і собі зробив так, а коли й останній зробив так, юшка вся пішла в хліб. Тепер кожен витягнув руку і пальцями брав намочені куски хліба. По їді кождий облизував гарно пальці. То є дуже оригінальне, але коли зважити, що Перси вельми нерадо миються і що взагалі не уживають мила, то й не дуже приємне.

Після зупи принесли пиляв, то є добре приправлений риж із малими кусками мяса. Ніде в світі не вміють рижу так добре приправити, як в Персії. Але то коштує богато праці така приправа рижу. Перед вареннням, найменше два дни наперед, мачають риж у холодній воді. Потім риж варять, аж зовсім змякне. Тоді висипають на друшляк, щоби стекла вода. Гіркий риж поливають двічи або тричі студеною водою і дають до залізної миски, де круто приплескують і поливають маслом. Миска замикається так, щоби огонь міг припікати її з усіх боків. Коли риж за пів години спечений (душений), поливають його соком із ріжних овочів. Пиляв є попри хліб найзвичайнійшою стравою Персів. Тому, що Перси не знають виделок, їдять пиляв так, що беруть кусок хліба і накладають на нього пальцями рижу. Потім прийшов на стіл т. зв. „хорежхейма". Є то баранина посікана на дрібні куски, варена разом із горохом і перською зелениною — „тару". Поливається гірким баранячим товщем. Найліпшу перську страву подали наконці: „чельон кебаб". Є то риж приправлений як пиляв із найліпшими кусками баранини. Закінченням гостини був царгородський пиляв (пиляв естамбулі) солодкий риж із мигдалами і сушеними сливками. Після обіду обходили слуги гостей і приготовляли їм цигарнички, в кінці яких був жарівучий вуглик. Деякі гості жадали опіюма, що куриться із спеціяльних цигарниць. Довгим дротиком кладеться кульочку опіюма на огонь, аж напучнявіє. Тоді вкладають опій до цигарниці, на якої кінці є насаджена баньочка з маленьким отвором. На опій кидають маленький жевріючий вуглик.

Роботящим рукам,
Роботящим умам
Перелоги орать,
Думать, сіять, не ждать,
І посіяне жать —
Роботящим рукам.

Т. Шевченко.

Схаменіться, недолюдки,
Діти юродиві!
Подивіться на рай тихий,
На свою Вкраїну,
Полюбіте щирим серцем
Велику руїну!
Розкуйтеся, братайтеся!
І в чужому краю
Не шукайте, не питайте
Того, що немає
І на небі, а не тільки
На чужому полі...
В своїй хаті своя правда
І сила і воля!

Т. Шевченко.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

А. Аверченко.

ЗДОРОВИЙ ЛЮДСЬКИЙ РОЗУМ

(Посвячується людськости).

До міністерства війни одної країни, якої назва може нас не обходити, прийшов одного дня якийсь пан з таємничою міною і зажадав:

„Ведіть мене до когось, що на чомусь розуміється. Хочу йому сказати щось важне".

„На чому — розуміється?" — запитали його.

„На воздушній плавбі. Я зробив винахід, який хочу продати; такий винахід, що означає переворот цілої воєнної техніки. Хто купить цю мою таємницю, той буде мати раз на все перевагу над своїм ворогом. Від тепер мій винахід рішає про побіду й поразку".

Розуміється, що цим усі дуже втішилися й повели негайно винахідника до старого поважного генерала.

Генерал утішився не менше як другі, посадив винахідника на найбільше вигідне крісло й запитав по-тому приязно:

„В чому власне, вельмишановний пане, полягає ваш винахід, коли дозволите запитати?

„Я збудував новий тип воздушного корабля, що може триматися у воздусі цілий тиждень, взяти цілий курінь війська й устоятися проти всякої бурі. Чи можете купити того воздушного корабля?"

А коли генерал дав слово чести, що не нарушить його довіря, тоді витягнув таємний з кишені обширний пакет і розложив свої пляни й рисунки.

„Так!..." — сказав генерал, коли провірив рисунки, — „не годиться цілком". „Це дійсно так, як ви кажете. За яку суму продалиби ви отсей винахід?"

„За оден міліон!"

„Добре!" сказав генерал і обняв його. Тут маєте грошевий переказ до державної каси. Круглий міліон! Дуже дякую! А як будете щось мати, то прохаю прийти сюди...".

„Я маю вже тепер щось для вас" сказав хитро незнакомий. Щось дійсно подиву гідне!"

„Що саме?"

„Я збудував гармату, що знищить ваш воздушний корабель в кількох хвилинах і то так основно, що він гопне на землю як мішок муки. Воздушний корабель є цілком безсильний проти цеї зброї".

„Ну, алеж мовчіть!" крикнув генерал і зморщив чоло. Це виглядає мені западто на байку. Чи не маєте тепер ніякого сміху?

„Наперед робите дійсно придатний винахід воздушного корабля, а потім розбиваєте його на тріски своїми власними гарматами!"

„Не знаю, чого тут треба стидатися?" — сказав спокійно гість.

„Самі хіба признаєте, що воєнна техніка удосконалюється так, що ніхто не може спинити ся на раз розпочатій дорозі, коли не хоче остати позаду й у пригоді програти".

„Гм... В теорії це безсумнівне, але в практиці... Нехай, я розумівби ще це, як цю гармату змайструвавби хтось другий і хотів її нам продати... Але так, коли ви самі"...

„До всіх чортів — кликнув незнакомий, плескаючи в долоні. Так якби то не було все одно! Отже прошу, скажіть мені: Що зміниться на річи, коли я зараз за собою запру двері, обгорну собі вуса, зберуся в инший плащ, прийду потім назад тими самими дверми і поздоровкаюся з вами, так як би я вас ще ніколи не бачив? Коли це вам завгодно, то можу вам цю приємність зробити".

По правді генерал не був так уже страшно дурний і тому він трошки застидався, бо сцестеріг, що сказав дурницю.

„Признаю! сказав він з ваганням. Не остає нічого як купити вашу гармату, коли не хочемо, щоби ви продали її другим, — а це є ваше добре право. Кілько?"

„Міліон!"

Генерал виписав переказ на гроші, поклепав винахідника по плечу й обізвався приязно:

„Але ви є дійсно славний молодець!"

„Еге! Здається мені, що так".

„Таж до чорта. Таку гармату змайструвати!"...

„Ну, так воно зле не є...

„Не все остаточно є в світі спосіб".

„Все таки я думаю, що о скільки можна бачити з ваших рисунків"...

„Так, так! Ця гармата страшна зброя. Але все ж таки"...

Винахідник сів знову на свій столець, поглянув ніби невинно на генерала й хитро промовив:

„...але все таки: що ви скажете на те, як я вам довірю маленьку тайну, що для вас буде цікава, а саме: я винайшов для охорони воздушного корабля проти гармати панцир, такий сильний панцир, що гармата не зробить на ньому навіть рисочки!..."

Генерал зловився за голову:

„Га, чи хочете зробити мене цілком божевільним? Так поступати як ви, — це нечесно, ніхчемно, це злочинно..."

Незнакомий зморщив чоло.

„Не поступаю ніколи нечесно, це собі затямте! Що вам дає право до такого закиду? Чи може є мій воздушний корабель лихий? Він є знаменитий! Чи може моя гармата лиха? Цеж мистецький твір! Чого отже від мене хочете? Чи може я вам зробив яку шкоду, чи може обманув вас?"

„Ви повинні були відразу предложити мені панцир!"

„Дозвольте! — сказав з гори винахідник. — Воєнна штука, а воєнна техніка з окрема, мусить розвиватися органічно, коли хоче бути здорова. Таких скоків, як ви думаєте, тут бути не може.

Потім сиділи оба хвильку мовчки. Генерал роздумував напружено, а винахідник курив спокійно своє цигаро.

Властиво генерал бувби ще раз радо звернув йому увагу, що булоби краще, коли панцир предложивби хтось другий, але він побоювався, що незнакомий заявить знову, що може собі обголити вуса... ні, дійсно, по що він має себе ще ошукувати в додатку?

Отже він рішився і сказав: „Кілько?"

„Міліон!"

„Візьміть половину!"

„Ані не гадаю", сказав незнакомий. „Другі дадуть мені за це навіть два".

Так, так!" Зітхнув генерал. Ненаситний... Отже, про мене... Тут маєте ваш міліон! Боже, ви нас руйнуєте!..."

Винахідник зложив грошевий переказ до попередних, подав генералови руку й ступив оден крок до дверей.

„Слухайте!" затримав його генерал. „Ще хвилинку! Чи ви певні цього? Маю на думці те, що панцир витримає всякий гарматний вогонь?"

Незнайомий усміхнувся.

„З моєї гармати? Розуміється!

„Так що про цю справу ми можемо бути цілком спокійні?"

„Розуміється! То значить під умовою, що ніхто не винайде нових куль з особливою пробійною силою".

„Як? І ви думаєте цілком поважно, що їх хтось винайде?"

„Без сумніву!"

„Боже милосерний! Але хто?"

„Їх вже винайшли!"

„Хто?"

„Я!"

„Ну, до чорта! Чомуж ви цього не кажете?"

„Що? Я вам кажу! Ті кулі вже винайдені!"

Генерал обізвався з насміхом:

„Так, так... А тепер ще схочете нам ці нові кулі продати... Правда? А як ми купимо кулі, то ви знову усміхнетеся і нам скажете, що ви маєте ще панцир — панцир проти ваших власних куль, чи не так?"

„Безперечно".

„А коли ви знову винайдете від нас ще оден міліон, тоді ви винайдете знову нову кулю і новий панцир, чи не так?"

„Безперечно".

Генерал махав руками як скажений, вирвав собі цілий жмут волосся і крикнув:

„Хай вас чорт побере!... Ще живим! Щоби ви в землю запалися! Ви нас замаили в лапку, з якої ми тепер не можемо вийти! Ви нас ограбовуєте! Висисаєте нашу кров... Руйнуєте нашу країну...! Як ви називаєтеся? Скажіть принайменше своє імя, щоби ми могли вас прокликати на всіх розпуттях!..."

Незнаймий підскочив. Його обличча, на якому дотепер грався насмішливий усміх, стало зрячним; його долішна губа дрожала від стримуваного гніву. „Можете мене ганьбити, кілько вам хочеться", сказав холодно. „З того не будете розумніщі, а я не буду дурніщий. Свойого імени вам не скажу, але якби ви мали хоч трохи більше розуму, як маєте, то ви зрозумілиби, що я є просто здоровий людський розум! За те з вашим розумом є дуже погано, а це є власне причина, чому не можете зрозуміти, що це цілком байдуже, чи ваша країна зруйнується змаганнями в зброєнні за десять літ, чи за десять місяців... Дух людськости говорив з вами, а ви, дурак, викидаєте його за двері! Це зрештою мене мало обходить, бо кождий осмішує себе й руйнує так, як може... Але ви не маєте навіть досить розгону, щоби принайменше відразу й основно зруйнуватися! Мое поважання!..."

По цих словах тріснув незнакомий за собою дверми й пішов з міністерства війни одної країни, якої назва може бути для нас байдужною...

(Перекл. з моск.)

ВІК СОНЦЯ ТА ЗЕМЛІ.

Вічною й незмінною здається нам у своїх формах природа. Кожна людина на довгому життєвому шляху бачить ті самі гори та долини, ті самі моря та океани, те саме сонце... Минуло життя, з його радощами та печалями, а довкола нічого не відмінилося. Хоч далеко в глибину віків заходять людські думки (а час свідомого історичного життя людей виносить понад 10.000 років) — земля завжди уявлялася людям так, як і нам тепер. Над нею завжди сяло те саме проміняете сонце — джерело світла та тепла, — що збуджує до життя все живе... Хоч існування людей на землі, за влучним висловом одного вченого, „одноденна цвіль", всеж таки можемо ставити питання про вік землі та сонця. До цього уповажняє нас надзвичайний поступ природничих наук, котрий дозволяє не тільки ставити такі питання, але й дає змогу розвязати їх з великою ймовірністю.

Всеж таки, бажаючи відповісти на це питання, нам треба умовитися, від якого моменту будемо рахувати вік землі і сонця. Як навчає нас дотеперішня астрономічна наука, сонце з усією своєю планетною системою відокремилося з нетрів якоїсь туманности подібної до тих, яких ми багато зустрічаємо на небі. Центральні частини туманности, згустившися, дали початок сонцю, а окремі бокові згущення — планетам. Ці згущення, що відбуваються під впливом сил всесвітнього тяжіння, викликають стиснення матерії туманности, при великому піднесенні температури. Кінець-кінцем в якийсь момент центральне згущення набрало яскраво означеної форми сонця. З цього моменту ми й будемо рахувати його вік.

Можна булоб і вік землі рахувати від моменту її відокремлення з туманности, але з багатьох причин краще рахувати його з того часу, коли земля з розпеченої кулі, через постійне охолодження, перетворилася у небесне тіло, вкрите твердою шкаралупою. Через свої значно менші розміри земля охолонула куди раніш від сонця, але й останнє чекає така сама доля — воно має згаснути, а звідси висновок, що час, на протязі якого світить сонце, хоч і дуже великий, а проте матиме кінець, значить можна ставити питання про його вік, розуміючи під цим час його існування, як окремого, блискучого небесного тіла. Деж знайти всесвітнього годинника, який зможе показати нам вік землі і сонця? Щодо землі, то виявляється, що такий годинник дійсно існує. Цей годинник є так звані радіоактивні елементи: уран, радій, торій, що їх учені хемічно розібрали і в цей спосіб прийшли до означення віку цих поодиноких первнів.

Такі обрахунки роблено багато разів, між иншими через Стефана Майера, котрий вирахував вік уранових руд на 1.500.000.000 (1.500 міліонів) років. Такий величезний час минув з моменту утворення уранових руд до нашої доби, тобто з того моменту, коли утворилася земна шкаралупа. Маємо всі підстави вважати цю цифру дуже точною.

Чиж не можна тепер визначити повний вік нашої планети, починаючи з моменту її відокремлення з туманности у вигляді газової кулі, яка потім, вихолоджуючись, набрала вогняно-рідкого стану? Виявляється, що коли взяти лише охолодження через втрату тепла, через випромінення у світову просторінь, то для вогняно-рідкої та газової доби життя землі доведеться відвести незначний термін, як порівняти його з попереднім числом — всього кілька міліонів років. Треба зазначити, що ввесь час відбувався радіоактивний розклад первнів, котрий виділяє величезну кількість тепла, отже термін „сяяння" значно збільшується. Учений Нерист вважає, що повний вік землі виносить 3.000.000.000 (3.000 міліонів) років, і ця цифра дуже близька до дійсности.

Таким чином, за допомогою уранового годинника ми одержали досить точні цифри — 3.000 міліонів років для самого початку творення землі і 1.500 міліонів для існування земної шкаралупи. Цифри дуже поважні і багатомовні.

Спробуємо тепер перейти до віку сонця, бо є всі підстави думати, що до моменту утворення землі — сонце перейшло довгу добу стиснення з туманности, на що треба було 3.000 міліонів літ, а можливо ще значно більше.

Тепер підійдемо до питання про вік сонця з другого боку; спробуємо визначити час, коли сонце більше не зможе істнувати.

Згідно з науковими основами, що встановив німецький учений Айнштайн, кожне тіло, віддаючи енергію у вигляді світла чи тепла, одночасно губить частину своєї маси. Цю втрату можна вирахувати простим поділенням, знаючи, що вона дорівнює відданій енергії, поділеній на квадрат хуткости світла, що її випромінює що-року сонце. Поділюючи цю цифру на квадрат хуткости світла, ми одержимо щорічну втрату маси сонцем, яка доходить до 10.000 міліярдів тон. Знаючи масу сонця і поділюючи її на щорічну втрату, ми одержуємо час життя сонця на 100.000 міліонів років. Таким чином ми одержали межу для можливого віку сонця. Воно не може бути в ніякому разі старше над 100.000 міліонів років і мабуть значно молодше. Таким чином нам пощастило визначити вік землі та сонця. Але наші висновки можуть бути поширені й на весь зоряний світ — взагалі. Мимо великої ріжноманітности в розмірах та яскравости маса зірок, приблизно близька до маси сонця, хилиться то в бік збільшення, то в бік зменшення. Тому можемо зробити висновок, що взагалі життя зірок, тобто період їх сяяння, дорівнює до кількох десятків тисяч міліонів років. Можна намалювати таку картину життя нашого сонця. Із розріджених туманних мас, через всесвітнє тяжіння, утворюється деяке згущення, що поступово стягає всю матерію, яка його оточує. Утворюється молода, розпечена зоря, що сяє білим світом, але ця доба життя не довга, зоря остигає, стискується й жовтіє. У такому стані перебуває тепер наше сонце. Після більш-менш довгого часу, через дальше випромінювання енергії, сонце стиснеться ще більше, і вихолоджуючись, набере червоного кольору. Ця доба буде найдовша. Далі охолодження веде до появи на поверхні зорі твердих шляхів, що далі то в більщій кількости, доки, врешті, вони не зійдуться до купи і тоді зоря згасне, вкрившися твердою шкаралупою. Отся доба спокою, що колись прийде, буде найдовшою: 1.000 міліярдів років. Але на тому не кінець, бо як це й станеться — що вже сонце згасне, воно знову вступає в життєвий коловорот, бо ніщо на світі не гине. Всесвіт не домовина згаслим світам; це життя, що вічно розвивається та гасне, не знаючи ні початку, ні кінця.

Врешті зупинимося ще на одному. Скільки часу на землі істнує життя? Знаємо, що при температурі 50°—55° уже можливе життя (саме при такій температурі живуть деякі породи водоростів в Єловстонському паркові Північної Америки), значить можемо вважати за максимальний термін життя на землі 600 міліонів років. Геольоги обраховують на 300—500 міліонів років.

Таким чином, по обрахунку вчених, земля живе півміліярда років, з чого тільки 500.000.000 років існує людина, а людство зі свідомістю свого історичного минулого ледви що натягне до 10.000 років. Та коли людське життя є лише „одноденна цвіль" на протязі довгих віків земної історії, то ця „цвіль" всеж таки опановує природу, простір і час, малює образи давнього минулого й сягає в найглибші таємниці буття!

В. Шумаків.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

БАВНД БРУК, Н. ДЖ.

З посвячення прапорів на інвалідів.

Дня 30. мая відбулося свято посвячування американського і українського прапорів братства св. о. Николая, від. 344 У. Н. Союза.

Принагідну промову виголосив д. Володимир Білоруський, взиваючи між иншим присутних до збірки на наших інвалідів.

Зібрано $50 і відіслано до Обєднання.

Жертвували по $2.00: Ів. Перлишин; по $1.00 Т. Пристаж, В. Озіранський, Ів. Гонська, П. Пастух, П. Ст. Когут, Н. Кушнір, Ів. Данюк, Ів. Зубовіч, Ів. Назар, П. Венгрин, М. Покотило, Ів. Бригіда, Ю. Бригіда, Ю. Яруш, М. Кухарська, В. Кухарський, П. Мелещук, М. Кульпак, Д. Федорук, Ю. Гурняк, М. Арчан, Я. Данилюк, Т. Степ, Ів. Віжман, Ст. Василишин, Ів. Скорник, Ф. Микитюк, П. Фендик, Елисавета Пристаж, Галина Ждіг, Антонія Сороман, М. Дубас, П. Левкович, П. Когут, Мих. Песик, М. Попадюк, Ів. Поклітар, Ан. Поклітар; Ів. Туранський $3.00; решта дрібними.

СКРЕНТОН, ПА.

Спить сном блаженних.

Пересилаю від себе $25 до Обєднання і призначую $15 для потерпівших від повені, а $10 для інвалідів.

А при тій нагоді згадую за свою громаду. Є тут сила Українців і сила інтелігенції, але що з того? Кождий каже: моя хата з краю. Ніякої роботи не видно, рівнож і ніякого запалу та жертвенности. Нема кому подумати і за теперішне лихоліття в старім краю. Коби так я вмів писати до газети, то не одно би від мене почули, а так думаю собі: Не втнеш, Паньку, тіста, то й тихо сиди. Але як сидіти тихо, коли жаль стискає серце. По других громадах рух, якесь життя і по церквах і організаціях, а у нас всьо мовчить на всіх язиках. Погано, дуже погано коло нас!

Максим Глух.

НОРТГЕМПТОН, ПА.

На потерпівших від повені.

Товариство „Січові Стрільці", від. 44. У. Н. Союза ухвалило виасигнувати на початок зі своєї каси $10 для потерпівших від повені і вислало їх до краю через Обєднанне в Филаделфії.

П. Денчук, секретар.

ПОДЯКА.

Я, низше підписана, вдова з дітьми-сиротами складаю щиру подяку Головному Урядови У. Н. Союза за так скору виплату посмертного по моїм мужеви, Миколі Пухалеви, який помер дня 15 червня 1927, полишивши мене з шістьма діточками! Складаю також щиру подяку місцевим урядникам тов. Богдана Хмельницького, відділ 22. У. Н. Союза і тим членам, що віддали послідну прислугу свому товаришеви. Дякую рівнож нашому погребникови, Маєрови, що потішав мене у нещастю. Дякую товаришам і краянам покійника, Бардакови, А. Гулеєви, І. Коптюхови, Стегніцьким, що відпровадили небіщика на цвинтар, на вічний спочинок. При кінці апелюю до всіх Українців і Українок, щоби приступали в члени У. Н. Союза, бо се є одна з найсолідніїших наших організацій. Я сама належу до неї зі своїми діточками. Тепер я пізнала, що то є У. Н. Союз! Якби не посмертне, тоби не мала за що поховати покійника і прийшлобся згинути з діточками. Ще раз складаю подяку всім, що брали участь у похороні. — Анна Пухаль, вдова; Марія, Мирослав, Богдан, Віра, Тарас, Анна, діти.

51 Grand St., Brooklyn, N. Y.

Праведники перед судом.

Суддя (до злодіїв): — Отже як то ви дістадися до того мешкання?

Перший злодій: — Та то, прошу справедливого суду, ми не мали ніяких лихих гадок. От ідемо собі вулицею по дванайцятій, дивимося — а вікно втворене... Не думаючи довго, вліз я до середини, щоби господаря перестерегти і попросити, щоби примкнув вікно, бо тепер часи дуже непевні...

Суддя: — А ти що там робив?

Другий злодій: — Я, прошу пана радника, таки цілком не винен: я стояв під вікном і толкував мому товаришеві, щоби не робив цього, бо замісць вдячности готові його там у середині ймити й поміркувати за злодія... і так сталося!

СЕНЗАЦІЙНА КНИЖКА ПРО ІНДІЮ.

В Лондоні вийшла друком сензаційна книжка про Індію: „Mother India". Авторкою книжки є Катерина Маджо, яка була довго в Індії і студіювала тамошні звичаї. З книжки пізнаємо всі хиби і недомагання 400-міліонового народу. Читач мусить здрігатися на всю цю дегенерацію, біду, клясову неодинаковість і заскорузлість. За останніх 50 літ — сказано в книжці — зросло населення Індії на 50 міліонів людей. Цей зріст був найбільший між найбіднійшими клясами Індійців. Тут треба зазначити, що діти родяться майже виключно зі ще не зрілих родичів, тому такі діти не можуть видержати боротьби, якої вимагає модерне життя. Індійські дівчата мусять виходити замуж в наймолодших роках, між 12—15 роком і то часто за 50-літніх чоловіків. Тому такі молоді матери переносять ріжні терпіння. Тут годі перевести якунебудь реформу, бо Індійці в цьому є однозгідні і не позволяють мішатися в ті їх здавен-давна усвячені звичаї. Навіть Ганді і Тагор є однакової думки щодо цього питання із своїми земляками. Так ці нещасні індійські дівчата не можуть спастися від фізичної загибелі. З 400 міліонів Індійців більше як 60 міліонів припадає на т. зв. паріїв. Їх кождий Індієць оминає, вони засуджені з роду є рід сповняти найгіршу службу. Парії не сміють брати води зі спільної керниці, ані посилати своїх дітей до щколи, взагалі вони не мають нагоди для поступу. Ще й нині ідуть відходи коровячі, бо корову вважають святим звірем, а її відходи лічничими! Вкінці Індійка каже, що Індія попала би в крайну дегенерацію і хаос, колиб її покинули Англійці і колиб управу краєм передали Індійцям.

ВОЄННІ СУДИ В РУМУНІЇ.

Воєнні суди в Румунії не перестають мучити українських селян і робітників. За притоку до переслідування беруть яку дрібницю й хоча з гори знають, що за це не можуть засудити на кару, то мучать людей слідчою вязницею й побоями. І так: 25 серпня відбувся процес проти гімназиста Сироти в Барбівцях, якого скаржив таки його гімназіяльний директор, що він мав читати й розповсюджувати „Боротьбу". Суд був змушений увільнити обжалованого від вини, але Сирота відпокутував слідчу вязницю.

31. серпня проти селянина Івана Яворського з Заставної відбувся процес за це, що жандарм знайшов при ньому „Боротьбу". Його теж увільнено від вини й кари, але він просидів 20 днів у слідчій тюрмі.

Тої самої днини привели до воєнної тюрми Сидора Дупуляка за те, що знайшли при ньому кілька чисел „Боротьби". Навіть сам воєнний суд при допитах признав Дупулякові, що в Глібові можна читати „Боротьбу", але мимо цього залишив його в слідстві.

Ця лагідна воєнного суду звернена головно проти українських селян. Це ствердив недавній процес 31. серпня проти 6 селян з Зеленева за те, що вони домагались підчас конскрипції, щоб їх затягнено як Українців. Воєнний суд присудив кожного з них на 10 днів тюрми, неначеб то Українці були заборонено нацією в Румунії.

Цілою воєнних судів є, щоби свідомих українських робітників знищити, а других застрашити.

Як подає черновецький „Форвертс", на днях глядала жандармерія в Глібові за „Боротьбою" у Войтка і при тій нагоді його тяжко побила. Злочин це тим страшніший, що Глібова не лежить на терені вимкового стану, отже цей часопис не є там заборонений.